

ПОЛОЖЕННЯ про обласне відкрите заняття

Передмова

Дане положення розроблене з метою визначення ролі обласного відкритого заняття як однієї із форм контролю роботи викладачів в освітній діяльності медичних коледжів та училищ Полтавської області. Ним мають керуватися усі особи, залучені до контролю навчального закладу, а також викладач під час проведення відкритого заняття.

1. Загальні положення

1.1. Однією із форм педагогічного контролю, метою якого є виявлення рівня професійної компетентності та педагогічної майстерності викладача для подальшого удосконалення викладацької майстерності та підвищення рівня навчальних досягнень студентів є обласне відкрите заняття.

Обласне відкрите заняття – форма активного методичного навчання, яка сприяє впровадженню досягнень педагогічної науки в практику й активному поширенню позитивного педагогічного досвіду, що, по суті, підвищує ефективність методичної роботи.

1.2. Основними принципами педагогічного контролю обласного відкритого заняття є:

- *об'єктивність*, що передбачає правильне визначення викладачем понять, категорій, відповідність між темою заняття і викладом матеріалу, адекватне оцінювання знань студента під час проведення заняття;
- *систематичність* означає регулярне виявлення професійного рівня, наукової і методичної кваліфікації викладачів. Систематичний контроль створює належний порядок у процесі навчання, стимулює мотивацію і викладачів, і слухачів;
- *спонукання* передбачає професійне зростання, самовдосконалення, мотивацію викладача до кращого, прагнення не заспокоюватися на досягнутому. Цьому сприяють позитивні відгуки під час обговорення відкритого заняття, проведеного на високому професійному рівні;
- *тематичність* означає спрямованість на виявлення найбільш суттєвого у викладанні матеріалу, концентрує увагу на чітко сформульованих питаннях програми, особливо стосовно нової інформації. Зорієнтована на виявлення зв'язків між темами, а також міждисциплінарних зв'язків. Принцип має велике значення, оскільки направлений на виявлення рівня знань викладача і матеріалу, який він подає, дає змогу керувати процесом засвоєння, звільняє від заучування зайвої інформації;
- *всесторонність*. Оцінка педагогічної діяльності викладача передбачає урахування певних критеріїв, що дозволяє розглядати цю діяльність у комплексі, виявляти, що заслуговує на увагу, може бути поширено як досвід, а, з іншого боку, визначаються аспекти, які потребують подальшого коригування чи вдосконалення, конкретних рекомендацій.

1.3. Обласне відкрите заняття вважається проведеним, якщо воно тривало дві академічні години (практичне заняття – чотири академічні години), на занятті протягом зазначеного часу були присутні голова, методисти, викладачі обласного методичного об'єднання.

2. Планування обласних відкритих занять

2.1. Обласне відкрите заняття потребує від викладача належної, ґрунтовної, творчої планової підготовки.

2.2. Відповідно до поставленої мети проводяться обласні відкриті заняття таких видів:

- **показові** – відкриті заняття, які проводяться досвідченими викладачами з метою демонстрації передових методик викладання, використання новітніх освітніх технологій, перш за все, для молодих викладачів або для колег із інших навчальних закладів. Це найбільш кваліфіковані викладачі коледжу. Заняття проводяться згідно плану роботи навчального закладу, плану роботи Полтавського базового медичного коледжу з навчально-методичної та координації організаційної роботи. Такі заняття також обговорюються на засіданнях відповідних колегіальних методичних органів з ухваленням рекомендацій щодо впровадження у навчальний процес новітніх методів і технологій навчання, з якими викладачі були ознайомлені під час цих навчальних занять;
- **планові (поточні)** відкриті заняття є обов'язковими і проводяться до атестації педагогічних працівників. Такі відкриті заняття проводяться не пізніше як за місяць до підсумкового засідання атестаційної комісії I рівня у поточному навчальному році. Витяг із рішення циклової комісії подається до методичного кабінету коледжу;
- **конкурсне** відкрите заняття проводиться викладачем, який претендує на присвоєння педагогічного звання «старший викладач» або «викладач-методист». Особливістю конкурсних відкритих занять є те, що на них присутні не тільки члени циклової комісії навчального закладу, але й інші компетентні особи обласного методичного об'єднання. Така процедура присвоєння педагогічного звання передбачає призначення методичною радою коледжу комісії, члени якої потім звітують про рівень професійної компетентності та методичної підготовленості претендента на звання і дають рекомендації щодо рішення, яке приймає атестаційна комісія I рівня (про порушення клопотання перед атестаційною комісією II рівня).

2.3. Графік обласних відкритих занять складається головами циклових комісій на початку кожного навчального року згідно графіку виїзних засідань обласної методичної ради із зазначенням теми, методичної мети й місця проведення такого заняття та подається методистам навчального закладу до обласного методичного кабінету.

2.4. Право вибору теми обласного відкритого заняття надається викладачам на підставі робочої програми навчальної дисципліни.

2.5. Викладачі, які проводять обласні відкриті заняття в рамках «Калейдоскопу педагогічних ідей» зобов'язані:

- повідомити голову циклової комісії про тему заняття, методичну ціль, дату, час його проведення, а також аудиторію, у якій буде проходити заняття;
- підготувати необхідні інформаційні матеріали (наочність, мультимедійну презентацію, навчальні фільми тощо);
- замовити технічні засоби навчання і перевірити їхній робочий стан;
- підготувати аудиторію і повідомити студентів про те, що заняття є відкритим, а якщо проводиться лекція-діалог або використовуються інші нестандартні форми занять, – підготувати студентів до їх проведення;
- чітко дотримуватися програми навчальної дисципліни, теми та змісту заняття;
- текстові матеріали викладача (текст/конспект лекції, методичну розробку заняття), який проводить обласне відкрите заняття повинні бути подані в обласний методичний кабінет на цифрових та паперових носіях, надруковані державною мовою і відредаговані.

Обов'язковим елементом методичної розробки є рецензії (внутрішня та зовнішня). Усі методичні розробки обласних відкритих занять обговорюються на засіданнях відповідних циклових комісій. Методичні розробки обласних відкритих занять зберігаються в обласному

методичному кабінеті Полтавського базового медичного коледжу, укладаються в інформаційно-методичні збірники та надсилаються в медичні коледжі та училища Полтавської області.

2.6. Базовий методист готує розпорядження про проведення обласних відкритих занять, веде облік занять.

2.7. До графіка обласних відкритих занять насамперед включаються викладачі:

- які претендують на присвоєння педагогічного звання (конкурсні відкриті заняття);
- які проходять чергову/позачергову атестацію (планові відкриті заняття).

2.8. Інформація про обласне відкрите заняття за тиждень до його проведення додатково оприлюднюється через оголошення на інформаційному стенді навчального закладу.

2.9. Перенесення обласних відкритих занять дозволяється у разі хвороби викладача, відрядження тощо. Інформація про зміни у графіку обласних відкритих занять доводиться до відома методиста.

3. Проведення та оцінка результатів обласного відкритого заняття

3.1. На обласне відкрите заняття запрошують методистів, керівників, членів методичного об'єднання відповідної циклової комісії. Обласні відкриті заняття обов'язково відвідують викладачі циклових комісій та Школи молодого викладача (навчального закладу, де проводиться заняття); також заняття є відкритим і для всіх інших викладачів навчального закладу, які бажають його відвідати.

Відвідувачі повинні зайти до аудиторії до початку заняття, дотримуватися педагогічного такту та не втручатися у перебіг заняття.

Завдання відвідувачів – проаналізувати, як викладач, який проводить відкрите заняття, досягає поставленої мети, за допомогою яких методичних прийомів і засобів навчання реалізує вимоги навчальної програми, які результати його діяльності. Відгук записують у листках аналізу обласного відкритого заняття та в журналах взаємних і контрольних відвідувань.

3.2. Після обласного відкритого заняття обов'язково проводиться його обговорення з аналізом професійної компетентності викладача, науково-методичного рівня заняття, його навчально-методичної цінності, помічених недоліків за критеріями до лекцій, семінарських, практичних/лабораторних занять, занять з фізичного виховання (див. додатки 1, 2, 3).

Враховуються:

- глибина володіння знаннями з дисципліни, яку викладає;
- наукова точність формулювань, системність і послідовність викладення матеріалу, його доступність для сприйняття студентами;
- використання останніх досягнень науки і техніки у відповідній галузі чи сфері знань, орієнтування студентів на необхідність використання навчальних матеріалів дисципліни в їх подальшій професійній діяльності;
- застосування новітніх методів і технологій навчання; засобів наочності для впровадження активних методів навчання (напр., навчального діалогу, дискусії, моделювання ситуацій, постановки проблеми, тренінгу творчості і т.п.); роздавального матеріалу;
- культура викладача, його педагогічний такт;
- культура мовлення, ораторські здібності;
- контакт з аудиторією.

Викладач, який проводив обласне відкрите заняття, під час самоаналізу повинен пояснити свій педагогічний задум, обґрунтувати вибір методів і засобів, що були застосовані на занятті.

3.3. За результатами проведення обласних відкритих занять може бути ухвалене рішення циклової комісії про клопотання перед директором, педагогічною радою, атестаційною комісією про:

- рекомендацію викладача до включення у список педагогічних працівників клопотання перед обласною атестаційною комісією про присвоєння кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії»;
- рекомендацію викладача до включення у список педагогічних працівників клопотання перед обласною атестаційною комісією про відповідність раніше присвоєній кваліфікаційній категорії «спеціаліст вищої категорії»;
- рекомендацію викладача до включення у список педагогічних працівників клопотання перед обласною атестаційною комісією про присвоєння педагогічного звання «старший викладач»/«викладач-методист»;
- рекомендацію викладача до присвоєння кваліфікаційної категорії «спеціаліст II категорії»/«спеціаліст I категорії».

3.4. Результати проведення обласних відкритих занять, відображені у відгуках та в протоколах засідань обласних методичних об'єднань. На їх підставі методична рада розробляє заходи щодо вдосконалення навчального процесу медичних коледжів та училищ Полтавської області.

Результати проведення відкритих занять враховуються членами творчої групи в системі науково-методичної роботи педагогічних працівників медичних коледжів та училищ Полтавської області при підбитті підсумків щорічного конкурсу «Краще відкрите заняття року».

Розглянуто і затверджено
на засіданні обласної методичної ради
Протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Критерії оцінювання лекцій**1. Критерії оцінювання змісту лекції:**

- мета та спрямованість лекції, її виховна роль;
- науковий рівень лекції, наявність узагальнень, які надають лекції наукову переконливість і сувору доведеність;
- уміння викладача викликати у слухачів потяг до творчої оцінки наукових проблем, що розглядаються;
- повнота і точність визначень, що формулюються, відповідність використовуваної термінології і позначень вимогам, зв'язок лекції з підручником або навчальними посібниками з курсу;
- відповідність змісту лекції робочій програмі навчальної дисципліни;
- реалізація міждисциплінарних зв'язків.

2. Забезпечення мотиваційної сторони в процесі засвоєння теми. Засоби мотивації:

- розкриття значення теми для майбутньої професійної діяльності;
- актуальність та новизна змісту;
- емоційне забарвлення викладання;
- застосування методу порівняння та аналогій;
- ефект парадоксальності та здивування;
- приклади із власної практичної роботи.

3. Критерії оцінювання структури лекції:

- наявність в лекції вступу, який містить чітке формулювання теми лекції і постановку завдання;
- логічна послідовність;
- розподіл і взаємозв'язок окремих частин лекції, що полегшують розуміння лекції;
- наявність у лекції висновків, що дають змогу осмислити лекцію в цілому, виділити її основну ідею;
- конкретність завдання до самостійної роботи.

4. Критерії оцінювання стилю лекції:

- уміння лектора чітко і ясно викладати свої думки;
- багатство мови лектора;
- уміння лектора чітко і вільно викладати навчальний матеріал без надмірної залежності від конспекту/тексту лекції;
- контакт лектора з аудиторією;
- вміння активізувати увагу слухачів;
- забезпечення можливості конспектування основного змісту лекції.

5. Критерії забезпеченості лекції наочними посібниками і технічними засобами навчання:

- наявність і якість наочних посібників;
- методичні прийоми їх використання;
- вміння аналізувати результати демонстрацій;
- використання технічних засобів навчання.

6. Рациональне використання часу заняття.

7. Додаткові критерії лекції.

- активізацію мислення студентів на лекції можна й треба забезпечити постановкою проблеми перед початком вивчення нового матеріалу або по ходу вивчення.
- обов'язковою умовою лекційного заняття повинна стати робота з опорним конспектом.
- план лекції може включати максимум 4-5 питань.
- викладач має підготувати конспект лекції за планом або повний, або стисло, залежить від досвіду.
- викладач-початківець повинен писати повний текст лекції.
- на етапі первинного засвоєння матеріалу, крім власне лекції (з обов'язковим конспектуванням її студентами у вигляді стислих записів) мають бути й інші форми роботи – евристична бесіда, самостійна робота з книгою або екранними посібниками. Кожний такий етап має закінчуватися 5-6 хвилинним усвідомленням матеріалу.
- наприкінці лекції викладач зобов'язаний підбити підсумки заняття й оцінити роботу студентів.
- під час лекції студенти мають скласти опорний конспект в обсязі 2-2,5 сторінки, який може бути дещо розширений і доповнений під час самостійної роботи у позанавчальний час.

Викладач повинен мати широкий науковий світогляд, володіти ґрунтовними знаннями і практичним досвідом у відповідній науковій галузі чи сфері виробничої діяльності; вміти системно, аргументовано, на належному науковому і методичному рівнях викладати в лекціях теоретичні основи навчального курсу. Його лекції мають бути глибокими за змістом і доступними за формою викладу. Викладач вільний у виборі форм, методів і засобів донесення навчального матеріалу студентам.

Критерії оцінювання практичних/лабораторних занять

1. Спрямованість практичного/лабораторного заняття на практичну підготовку студентів.

Практичне заняття – це вид навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формус вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентами відповідно до сформульованих завдань.

Лабораторне заняття – це вид навчального заняття на якому студенти під керівництвом викладача проводять натурні або імітаційні експерименти чи досліди в спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого для умов навчального процесу.

2. Реалізація основної дидактичної мети практичного/лабораторного заняття.

Основна дидактична мета практичного заняття – розширення, поглиблення і деталізація наукових знань, отриманих студентами на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення умінь і навичок, розвиток наукового мислення та усного мовлення студентів.

Дидактичною метою лабораторного заняття є практичне підтвердження окремих теоретичних положень даної навчальної дисципліни, набуття практичних умінь та навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

3. Відповідність теми і змісту практичних/лабораторних занять робочій програмі навчальної дисципліни.

4. Удосконалення методики проведення практичного/лабораторного заняття:

Методи контролю I рівня діагностують наявність знань-знайомств поверхневих теоретичних уявлень:

- фронтальне усне експрес-опитування або співбесіда: поверхнєве, динамічне, без деталізації та заглиблення в зміст матеріалу;
- програмований контроль на основі тестів I рівня.

Методи контролю II рівня діагностують якість засвоєння теоретичних знань, а також успішність їх застосування у вирішенні типових задач:

- індивідуальне усне опитування теоретичного матеріалу, або теоретична співбесіда;
- рішення типових задач II рівня;
- програмований контроль, побудований на тестах II рівня;
- письмові теоретичні роботи.

Методи навчання III рівня повинні забезпечувати формування системи професійних навичок та умінь. Основним методом формування навичок є практичний тренінг: систематичне повторювання певних професійних дій за заданим алгоритмом з метою досягнення стадії автоматизованого виконання.

Методом контролю практичних навичок є індивідуальна оцінка точності та швидкості виконання навичок або оцінка їх результатів.

Методом формування умінь є активний професійний тренінг ситуаційних задач, який може бути доповнений рішенням тестових завдань III рівня.

Діагностика рівня професійних умінь здійснюється на цій же основі: методом вирішення системи нетипових ситуаційних задач і частково методом програмованого контролю III рівня.